Handläggare
Annika Andersson
Telefon: 08-50812192

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
19 november 2026

Utredning av konsekvenser av att överlåta parkmark till annan nämnd

Svar på nämnduppdrag

Förvaltningens förslag till beslut

Nämnden godkänner förvaltningens utredning av konsekvenser av att överlåta parkmark till annan nämnd.

Sammanfattning

Förvaltningen har gjort en övergripande utredning kring konsekvenser av att överlåta parkmark till annan nämnd. Utredningen beskriver påverkan på boende, besökare och stadsmiljö. Den beskriver också påverkan på nämndens rådighet samt några juridiska förutsättningar. Vidare innehåller utredningen en kortfattad beskrivning av de ändrade förutsättningar som skulle uppstå kring ekonomi och praktiskt stadsmiljöarbete.

Bakgrund

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att utreda konsekvenser av att lämna över parkmark till annan nämnd.[1] Uppdraget besvaras genom detta tjänsteutlåtande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av enheten för strategi och samordning i samverkan med stadsmiljöenheten. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och i pensionärsrådet den 9 november 2026.

Södermalms stadsdelsförvaltning
Stadsdelsdirektörens stab och kansli

Virkesvägen 3
Box 90 185
120 22 Stockholm
Växel 08-508-12-000
Fax
soder@stockholm.se
start.stockholm

[1] Södermalms stadsdelsnämnd 8/2026 § 9, SÖD 2026/284

Förvaltningens utredning

Bakgrund

Stadsdelsnämnden önskar få en redogörelse kring konsekvenser av att överlåta parkmark till annan nämnd/bolag. Det finns olika, och ibland motstridiga, intressen när det handlar om att överlåta parkmark och dessa behöver vägas mot varandra. Förvaltningens utredning är övergripande och har begränsats till de intresseområden som förvaltningen bedömer vara mest relevanta. Dessa är:

- Påverkan på boende och besökare
- Påverkan på stadsmiljö
- Påverkan på rådighet
- Juridiska förutsättningar

Påverkan på boende och besökare

Människor som bor och vistas på Södermalm sätter stort värde på de parker och naturområden som finns inom stadsdelsområdet. Parkerna är öppna för alla och främjar gemenskap i närområdet. De är både sociala mötesplatser och platser för fysisk aktivitet. Via nämndens parkmark får boende och besökare tillgång till ytor för motion, promenader, lek och sport utan kostnad. Nedan beskrivs de aspekter som bedöms ha störst påverkan på boende och besökare i stadsdelsområdet om parkmark överlåts till annan nämnd.

Minskad möjlighet att vistas i parker

Parkmark som överlåts får ny användning som sannolikt inkluderar olika typer av bebyggelse, trafik eller annat. Därmed blir ytan mindre tillgängliga för promenader, picknick, solande och övrig rekreation. Vidare påverkas sådant som säker skolväg och tillgänglighet för personer som använder rullstol eller lever med synskada inom stadsdelsområdet. Potentiellt kan nya badplatser försvinna när ytor vid vatten ändrar användning. Erfarenheter visar också att intressekonflikter ofta uppstår när konkurrensen om fria ytor ökar, till exempel mellan hundrastgårdar, bollspel och stillhet.

Minskad möjlighet för spontanidrott

På Södermalm finns i nuläget begränsad tillgång till fria ytor som inte kan bokas. Att överlåta parkmark minskar tillgången ytterligare vilket minskar möjligheten till varierad användning. Personer som utövar bollspel gynnas i praktiken. Ett exempel på detta är Sofia bollplan som numera är bokningsbar. Här har nämnden fått medborgarförslag om att anlägga ytor för spontanidrott i anslutning till bollplanen för dem som står utanför föreningslivet.

Påverkan på stadsmiljön

Under rubriken påverkan på boende och besökare beskrivs de aspekter som bedöms ha störst direkt värde för människor i vardagen. Utöver detta påverkas stadsmiljön då parkmarken bidrar med biologisk mångfald, kulturvärde, temperaturutjämning och omhändertagande av dagvatten. Nedan beskrivs de aspekter som bedöms ha störst påverkan på Södermalms stadsmiljö om parkmark överlåts till annan nämnd.

Parkytor används inte som park

När parker får andra användningsområden hårdgörs ofta ytorna, något som ger flera konsekvenser. Sannolikheten att värmeöar uppstår ökar samtidigt som överlåtandet av parkmark minskar förvaltningens möjlighet att tillföra träd för att upprätthålla krontäckningsgraden. Vidare minskar möjligheten att upprätthålla en god ekologisk mångfald. Det blir svårare att upprätthålla ekologiska spridningskorridorer och att genomföra förstärkningsåtgärder, till exempel att anlägga äng. Beroende på hur ytorna hårdgörs kan infiltration av vatten påverka trädrötter och därmed trädens hälsa. I stadens nuvarande organisation finns kompetens kring grönytor och förvaltning av parkmark främst hos stadsdelsförvaltningarna.

Överlåten parkmark innebär troligen att ljusföroreningar ökar, exempelvis om en idrottsanläggning anläggs på parkmark. Något som är till nackdel för vissa djurarter. Vidare ökar bokningsbara ytor generellt det regelbundna bullret, vilket närboende ofta reagerar negativt på. Nämndens parker används redan idag för syften som påverkar stadsmiljön och begränsar allmänhetens tillgång till ytorna. Områdets parkytor får till exempel ofta tillfällig annan användning i samband med att parkytor upplåts till olika evenemang eller uteserveringar.

Parker har viktiga kulturvärden som riskerar att negativ påverkan om parkmark överlåts. Det handlar om historiska, estetiska, biologiska och sociala spår som visar hur en plats har vuxit fram och hur människor har använt platsen genom tiderna. Några exempel på Södermalm är sträckningen av gamla stambanan, gamla hag- och odlingsmarker, väderkvarnar, skyttevärn etcetera. Parkerna utgör också ett viktigt biologiskt kulturarv som formats av växtmaterial, arter och människor. De kan därmed bidra till att klargöra stadslandskapets historiska utveckling.

Påverkan på rådighet

Nämndens rådighet påverkas om parkmark inom stadsdelsområdet överlåts. I detta stycke beskrivs några rådighetsaspekter.

Det systematiska säkerhetsarbetet i Stockholms stad innefattar bland annat att förebygga och begränsa skador på miljö och egendom. Arbetet sker både på central och lokal nivå.[2] Stadsdelsnämnderna utgör en lokal nivå och rådighet över parkmark påverkar därmed säkerhetsarbetet. Överlåten parkmark påverkar också nämndens möjlighet att genomföra åtgärder för att möta klimatförändringar, till exempel att anlägga regnbäddar och plantera nya träd.

Ekonomiskt påverkar en överlåtelse av parkmark nämndens fördelningsnyckel och budgettilldelningen minskar. En överlåtelse sänker budgeten för stadsdelsmiljöverksamhet och minskar därmed möjligheten till satsningar utifrån lokala behov. Vidare påverkas förutsättningarna för stadsmiljöenhetens arbete då det blir svårare att säkerställa kommunaltekniska ytor så som upplag och uppställningsplats för fordon vid parkskötsel.

Juridiska förutsättningar

Kommunal verksamhet är lagstyrd och ska utifrån detta genomföra sina huvudsakliga ändamål och uppgifter. I detta stycke beskrivs några juridiska aspekter på att överlåta parkmark till annan nämnd.

I Stockholms stad delas ansvaret för planering, genomförande och förvaltning av parker och naturområden mellan flera nämnder och bolagsstyrelser. Trafiknämnden ansvarar för kommuncentrala parker, på Södermalm Strömparterren, men i övrigt är det stadsdelsnämnderna som har huvudansvaret för drift och investering i stadens parker och naturområden i enlighet med sitt reglemente.[3] Trafiknämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, idrottsnämnden, SISAB, stadens bostadsbolag samt fastighetsnämnden har delansvar enligt gällande reglemente, bolagsordning, ägardirektiv eller riktlinje för ägarstyrning.[4] Enligt kommunallagen är nämnder skyldiga att följa det reglemente och de uppdrag som fullmäktige har beslutat om. Det är kommunfullmäktige som beslutar om reglementet och om eventuella förändringar av ansvarsfördelning mellan nämnder och styrelser.

[2] Stockholms stads säkerhetsprogram – Beslutat av kommunfullmäktige 2024-05-06
[3] Kommunal författningssamling för Stockholm 2024:18 – Reglemente för stadsdelsnämnderna 5 § punkt 13
[4] Grönare Stockholm – Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden (januari 2017)

Parker betecknas som allmän plats.[5] Enligt plan- och bygglag (2010:900) får en allmän plats inte upplåtas för en enskild verksamhet mer än tillfälligtvis. En allmän plats får inte heller stängas av för allmänheten. Detaljplanen anger vad en plats får användas för och det behövs ett planbesked för att ändra en detaljplan som avsätter mark som parkmark. Ansökan görs till stadsbyggnadsnämnden som tar ställning till att påbörja planarbetet för en ny eller förändrad detaljplan. Kostnaden för planbesked och eventuellt planarbete beror på arbetets omfattning. Snittkostnaden för att ändra en detaljplan i Stockholm är mellan 200 000 kronor och 1,5 miljoner kronor. För parkmark är processen komplicerad vilket kan medföra stora merkostnader eller avslag. Att omvandla allmän parkmark krockar i många fall med stadens långsiktiga stadsbyggnadsmål och det kräver därmed omfattande utredningar.

Barnrättsanalys

Barn och unga behöver ha tillgång till parkmark för rekreation och spontana aktiviteter. Detta är särskilt viktigt för dem som saknar resurser och/eller nätverk för att delta i föreningsbunden idrott. Om nämnden minskar andelen parkmark och ytan omvandlas för annat syfte finns en risk att ytan inte är lika tillgänglig och användbar för barn och unga som den skulle vara om ansvaret fanns kvar i stadsdelsnämnden.

Jämställdhetsanalys

I Stockholms stads program för idrott, motion och friluftsliv 2024–2028 framkommer att könsfördelningen bland dem som nyttjar spontanidrottsanläggningar utomhus är ungefär 74 procent pojkar/män och 26 procent flickor/kvinnor. Förvaltningen bedömer inte att könsfördelningen skulle förändras beroende av vilken nämnd som ansvarar för ytan.

Kerstin Andersson
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Snorre Berglund
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

[5] Andra exempel på en allmän plats är en gata eller ett torg

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Andersson, Stadsdelsdirektör	2026-11-02
Snorre Berglund, Avdelningschef	2026-11-02